

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quæ sint Potentiæ Animæ Vegetativæ, & quomodo
distinguantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

QUÆSTIO I.

Quæ sint potentia animae vegetativae, & quomodo distinguantur.

I.
Anima vegetativa tres habet operationes.

Accedendo ad resolvendam primam partem, Notandum, Animam vegetativam tres habere operationes, scilicet Nutritionem, Augmentationem, & Generationem, licet eas non semper & in omnibus exerceat viventibus, nam quamvis nutritio & augmentatio omnibus conveniant, & earum actus sint semper connexi fumendo augmentationem pro acquisitione cujuscunque quantitatis, non tamen generatio omnibus & semper convenit, non omnibus nam reperiuntur quaedam, plantarum & animalium species quæ solum ex putri generari possunt, quod haud dubiè ab intrinseco illis competit, & non ab extrinseco, sicut spadonibus, nam quia videmus quod hujusmodi viventia omnia defectum generandi habeant, dicendum est hoc provenire à principio intrinseco, sic dicimus carentiam potentia visiva in talpa ex eodem capite non provenire ab extrinseco, sed ab intrinseco: Neque etiam reperitur generatio semper ubi sunt omnes tres potentia, nam pueri ante perfectam ætatem generare non possunt. Secundum dictas ergo operationes ternas triplex etiam potentia ponitur in anima vegetativa, scilicet nutritiva, augmentativa, & generativa; Nutritiva spectat ad conservationem individui, ut restauretur quod per actionem caloris naturalis deperditur, nam ab Aristotele definitur 2. anim. t. 48. Potentia quæ vivens conservat seipsum quatenus est hujusmodi, id est quatenus est hoc in individuo: Potentia nutritiva dividitur adhuc in attractivam, quæ vivens alimentum necessarium attrahit; retentivam quæ partes attractas retinet, ut in se convertat, vel ut exactius disponantur: Expulsivam, quæ partes inutiles & nocivas rejicit, vel partes alias ad alias transmittit: Secretivam, seu separativam, quæ partes puriores ab impuriorebus secernuntur; & appetitivam, quæ quilibet pars appetit alimentum necessarium, dum illo caret: Potentia augmentativa est etiam ad individui conservationem, sed & simul perfectionem, videlicet ut eidem debitam molem & quantitatem acquirat: Generativa denique est ad conservationem speciei, nam quodlibet vivens habet appetitum, ut se in perpetuum conservet, & cum hoc non possit in individuo facit in specie. Hæc pro prima parte, sed

Nutritiva multiplex.

II.
Anima separata non habet actiones sensitivas.

Accedendo ad secundam partem oritur difficultas ideo, quia modò dixi has tres operationes & actiones esse distinctas & separabiles, an etiam earum principia, seu potentia inter se distinguantur, ante resolutionem notandum, animam separatam nullam posse habere, vel recipere actionem sensitivam seu organicam, ut videre, audire, nutrire, quia ut Scotus inquit 4. d. 45. q. 5. Actiones hujusmodi sunt primò compositi ex materia & forma sicut proprii receptivi, unde illarum operationum immediatum receptivum est organum quod est compositum ex anima & determinata parte corporis, non pars animæ neque illa for-

ma mixtionis quæ est ibi in illa determinata parte, sed forma totius organi eo modo quo humanitas est forma totius hominis, unde immediatum receptivum est organum, ratio vero formalis recipiendi est forma totalis prædicti organi, & sic constituitur perfecta aliqua nova resultans ex utroque; Hoc ergo notato

Dico primò: Potentia generativa distinguitur realiter à nutritiva & augmentativa. Scoti 4. d. 10. q. 7. A. Probatur: Quia nutritiva per totum corpus spargitur, & per totum corpus est diffusa, generativa autem rehdet solum in parte concoctiva, & conservativa seminis, imò in aliquibus ut dixi, planè non reperitur, ergò distinguuntur realiter; probatur consequentia, quia ideo gustativa & tactiva dicuntur distinguuntur realiter, quia gustativa est in determinata corporis parte v. g. lingua, tactiva verò per totum corpus, vel saltem pluribus partibus diffusa, ergò etiam generativa distinguitur ab augmentativa & nutritiva, nam potentia istæ completæ consistunt in facultate anime, & parte corporis determinata. Neque dicas generativam esse etiam in toto diffusam corpore, quia alioquin possem dicere, sic etiam diffusam esse gustativam, quod nemo dicit. Deinde si in aliis partibus nunquam habet dispositiones sufficientes, ad illos actus frustra in illis ponitur, adeoque in determinata parte stantia erit, sive illa sit cor, sive hepar, aut renam arteria. Quòd autem in effusione seminis fertur languor in omnibus membris, oritur inde, quia evacuato subiecto generativis potentia effectrix seminis totum corpus pervagatur attrahendo sanguinem ad novum semen generandum, non verò quòd potentia generativa sit per totum diffusa corpus. Sed

Opponitur Autoritas Aristotelis 2. Gen. 4. & 2. de an. t. 42. & 54. contrarium omnino asserentis: Sed Respondeo explicando Aristotelem eum scilicet velle omnes potentias esse unam potentiam vegetativam generatorem, non verò specie, ego verò eas ob rationes specie distinguo.

Instatur: Nulla est necessitas multiplicandi has potentias specie, ergò probatur antecedens; Quia eadem nutritiva virus potest ex eodem alimento sanguinem efficere, mullam, semen, &c. juxta quod exigunt diversa partes carnis, ossis, &c. ergò, &c. Respondeo negando antecedens cum sua probatione, nam falsum est potentiam putrivam carnis esse ejusdem speciei cum potentia nutritiva ossis, sed quidquid sit de hoc Respondeo secundò negando antecedens, ad probationem nego consequentiam, quia semen cum omnino specie differat ab aliis propter virtutem formativam corporis, requirit aliam virtutem.

Urgetur: Omnes istæ potentia habent idem objectum scilicet alimentum, ergò cum actus & potentia specificentur ab objectis omnes istæ potentia erunt identificata. Sed Respondeo distinguendo antecedens, habent idem objectum remotum concedo; proximum nego, nam nutritiva respicit potentiam viventem partialem ex alimento producibilem, generativa

nerativa verò substantiam seminis ex eodem alimento.

Dico secundò. Potentia nutritiva, &

augmentativa non distinguuntur realiter inter se. Ita Doctor 2. d. 16. q. 1. §. Dico igitur. Probatur: Omne quod melius ponendum est in natura, dummodo sit possibile, ut dicit Aristoteles 2. Gen. t. 59. quia natura semper desiderat id quod melius est, sed ex ipso Aristotele 1. Phys. t. 41. & 56. unitas est melior, quam multiplicitas, ergò cum hic nulla sit necessitas, non est asserendum eas esse distinctas, quòd autem nulla sit necessitas, probatur, quia si aliqua esset maxime, quia actus sunt distincti, sed hæc nulla est, ergò. Probatur minor, quia non est inconveniens actus specie distinctos provenire ab eadem potentia, eadem enim substantia mediante suâ potentia est productiva accidentis, ne detur processus in infinitum in accidentibus, & est etiam productiva substantiæ, ergò eadem substantia potest esse ad substantiam & quantitatem, ergò. Nec refert, quòd esset augmentatio, postquam vivens ad certam devenit magnitudinem, nam ex hoc non sequitur eam definire, nam etiam in fene cessat potentia nutritiva, quam tamen non distinguunt adversarij à potentia nutritiva juvenis.

VI. Dices: Nutritiva potentia habet pro objecto alimentum ut substantia est, & augmentatio habet alimentum idem, sed ut est quantum, ergò diversi actus erunt circa hæc objecta, ergò etiam debebunt esse diversæ potentia. Sed Respondeo concedendo antecedens, negando consequentiam, quia non necessariò tanta debet esse distinctio in principiis sicut in principiis, intellectio & volitio realiter distinguuntur, non tamen intellectus & voluntas, sic augmentatio & nutritio distinguuntur, possunt tamen ab eodem principio provenire, substantia producere potest tam substantiam, quam accidentia, ergò, &c. vel ad summum inferre poteris distinctionem formalem, non verò realem.

QUÆSTIO II.

Quæ sint potentia anime sensitiva & quomodo earum sit objectum sensibile &

I. Prima pars Tituli difficultatem non habet, nam sicut tres communiter assignantur operationes vitales sensitivæ, scilicet, *sensio*, seu *sensatio*, *appetitio* & *motus localis*, ita etiam tres solent assignari potentia, scilicet *cognoscitiva*, seu *sensitiva*, *appetitiva* & *loco motiva*; prima res sensibiles percipit, quare in externam & internam partitur; secunda appetit commodum & consequenter incommodum fugit, ideo a quibusdam dividitur in concupiscibilem & irascibilem; tertia inservit ad acquirendum bonum concupitum & fugiendum malum apprehensum, & est duplex perfecta scilicet quæ causat perfectum motum localem de loco ad locum, & imperfecta quæ solum imperfectum motum localem causat, dilationis scilicet, & constrictionis. Hæc tria potentiarum genera omnem

animam sensitivam concomitantur in omnibus animalibus, licet non necessariò secundum omnes species, nam multa animalia carent quibusdam sensibus internis & externis, & multa sunt quæ perfectam motivam non habent, ob quam causam Aristoteles 3. an. t. 45. dixit, potentiam loco motivam non convenire omnibus animalibus intelligendo eum scilicet de potentia loco motiva perfecta, nam nullum est animal quod non haberet potentiam loco motivam imperfectam, quare gratis dicitur hanc imperfectam convenire etiam plantis ut ex multis Historiis & experienciis deducere conantur, cum totum hoc facile explicetur, similes motus in plantis fieri per antipathiam & naturalem, aversionem, vel conversionem ad ea, ad quæ se convertere vel avertere nituntur, & hoc sufficiat pro prima parte. Pro secunda parte

Notandum, Quòd quemadmodum

sensus dupliciter sumitur, sic etiam objectum sensibile dupliciter sumi debere, nam sensus inprimis sumitur strictè, & pro potentia anime sentientis, prout distinguitur à potentia appetitiva, & loco motiva. Secundò sumitur largius, prout nobis circumscribit gradum illum medium inter vegetativam animam, & rationalem, quo modo dicitur principium radicale sentiendi, appetendi, & loco movendi, estque ipsa anima sensitiva, sub qua consideratione appellantur etiam potentia appetitiva, & loco motiva sensitivæ, sicut si rationale strictè sumatur pro potentia apprehensiva, & diffusiva, de solo intellectu dici potest, at si largè accipiatur prout significat gradum vitæ intellectualis, etiam voluntati convenit. Ita pariter de sensibili loquendo quatenus correspondet sensui in rigore accepto, est id, quod solum potentia sensitivæ objici potest, in quantum ab appetibili distinguitur; acceptum verò sensibile in largiori modo, est illud quodcunque sensui objici potest, seu potentis anime sentientis, quomodo etiam appetibile sensibile dicitur. Sensibilitas autem in objecto dupliciter considerari potest, vel formaliter, vel fundamentaliter, primo modo dicit aptitudinem & passionem, quæ objectum potens est concurrere ad sensationem immediatè, vel mediante specie, aut saltem illam terminat: Secundo modo dicit aptitudinis illius radicem, estque ipsa objecti essentia.

Notandum secundò. Sensibile

esse, quod terminat sensationem, estque duplex, *Per se*, & *per accidens*; *per se* est, quod ex se immediatè terminat actum sensationis, caditque sub sensum; *per accidens* verò est, quod est unitum sensibili per se, sive aliquid conferat ad istud sensibile, ut faciunt substantiæ, quæ aliquo modo pertinent ad accidentia, quæ sunt sensibilia per se, sustentando illa, sive nihil, ut est relatio filiationis, verbi gratiâ, Filius in Petro, vel similitudinis, qualiter dicimus nos vidisse filium Petri, quamvis visu relationem illam non attingamus, sed solum fundamentum. Sensibile *per se* iterum duplex est, *Proprium* videlicet & *Commune*; *Proprium* est, quod ab uno solo sensu percipi potest, *Commune*, quod à pluribus,

II.

Sicut genus dupliciter sumitur ita etiam sensibile.

VI.

Implet illud sensibile, quod est unitum sensibili per se, sive aliquid conferat ad istud sensibile, ut faciunt substantiæ, quæ aliquo modo pertinent ad accidentia, quæ sunt sensibilia per se, sustentando illa, sive nihil, ut est relatio filiationis, verbi gratiâ, Filius in Petro, vel similitudinis, qualiter dicimus nos vidisse filium Petri, quamvis visu relationem illam non attingamus, sed solum fundamentum.

III.

Aliud est per se, aliud per accidens.